Blogi

Blogi: Kukoistaako korttimaksaminen myös tulevaisuudessa?

Raha ja maksaminen | 28.07.2016 | Jere Virtanen

KIRJOITTAJA

Jere Virtanen

Suomen Pankin verkkosivuilla on tänään julkaistu viime vuoden maksuliiketilastojen yhteenveto. Tapahtumamäärillä mitattuna korttimaksut säilyttivät ykkössijansa suomalaisten ylivoimaisesti suosituimpana sähköisenä maksuinstrumenttina.

Suomen Pankin verkkosivuilla on tänään julkaistu viime vuoden maksuliiketilastojen yhteenveto. Tilastot eivät sisällä suuria yllätyksiä käytetyimpien maksutapojen osalta. Tapahtumamäärillä mitattuna korttimaksut säilyttivät ykkössijansa suomalaisten ylivoimaisesti suosituimpana sähköisenä maksuinstrumenttina. Korttimaksuja tehtiin kuluneen vuoden aikana yhteensä yli 1,4 miljardia kappaletta eli väkilukuun suhteutettuna noin 260 maksua henkilöä kohden.

Ero toiseksi suosituimpaan maksuinstrumenttiin, tilisiirtoihin, on tilastoitujen tapahtumamäärien osalta huomattava, lähes 100 maksua henkilöä kohden. Käytännössä ero on vielä suurempi, sillä korttimaksuista valtaosa lienee kuluttajien arkipäiväistä maksamista, kun taas tilisiirroista yritysten väliset siirrot muodostanevat merkittävän osan. Tätä tulkintaa tukee myös tilisiirtojen huomattavasti korkeampi kokonaisarvo verrattuna korttimaksuihin.

Korttia käytetään tänä päivänä niin päivittäistavaroiden hankkimiseen kuin verkkokauppaostosten tekemiseenkin. Useat kuukausittain veloitettavat vuokraus- tai musiikintoistopalvelut sekä erilaiset mobiilisovellukset perustuvat korttimaksamiseen. Korttitiedot tallennetaan mobiilipalveluihin ja -sovelluksiin ensimmäisen käyttökerran yhteydessä, ja tämän jälkeen maksut toteutuvat palvelun käytön taustalla ikään kuin huomaamatta. Korttimaksaminen on helppoudellaan ja nopeudellaan syrjäyttänyt myös käteisen käyttöä vuosien saatossa mm. kauppojen kassoilla.

Korttimaksaminen on kuitenkin muun vähittäismaksamisen tavoin murroksessa koko Euroopassa,

ja tämä murros muokannee pidemmällä aikavälillä myös suomalaisten maksukäyttäytymistä. Muutoksen ajureita voidaan karkeasti jakaa kahteen luonteiltaan erilaiseen kategoriaan: lainsäädännöllisiin uudistuksiin ja teknologiakehitykseen. Näitä ajureita tarkasteltaessa herääkin kysymys siitä, säilyttääkö korttimaksaminen nykyisen suosionsa muihin sähköisiin maksuinstrumentteihin verrattuna myös tulevaisuudessa?

Lainsäädännöllisiä uudistuksia edustaa mm. korttimaksujen siirtohinta-asetus, [1] joka astui voimaan 9.12.2015. Asetus määrittää katon korttimaksujen siirtohintoihin kortinhaltijan ja kaupan pankkien välillä: debit-kortilla maksettaessa kortinhaltijan pankki voi veloittaa kaupan pankkia enintään 0,2 % maksutapahtuman arvosta ja luottokorttien osalta enintään 0,3 %. Käytännössä tämä kustannus peritään kauppiaalta palvelumaksuna osana korttimaksutapahtumasta perittävää kauppiasprovisioita. [2] Suomessa siirtohinnat olivat matalia jo aiemminkin, mutta muualla Euroopassa asetus helpottanee kauppiaiden päätöstä hyväksyä korttimaksuja entistä laajemmin. Siirtohinta-asetuksen myötä korttimaksuista saatavien tulovirtojen väheneminen asettaa kuitenkin paineita eurooppalaisille pankeille pohtia korttimaksamisen kokonaishinnoitteluaan uudelleen mm. kuluttajilta perittävien maksujen suhteen.

Siirtohinta-asetusta merkittävämpi vaikutus koko maksamisen toimintaympäristöön tulee todennäköisesti tammikuussa 2018 voimaan astuvan maksupalveludirektiivin päivityksen [3] myötä. Direktiivi avaa pääsyn kolmansille osapuolille pankkien asiakkaiden tilitietoihin ja maksutoimeksiantojen toteuttamiseen asiakkaan valtuuttamana. Kolmansien osapuolten pääsy pankkitileille lisää kilpailua ja helpottaa tilisiirtopohjaisten uusien maksupalveluiden rakentamista esimerkiksi mobiilisovelluksiin.

Teknologiakehitys ja digitalisoituva talous ovat lisänneet odotuksia maksamisen reaaliaikaistumisesta. Euroalueen vähittäismaksuneuvosto (Euro Retail Payments Board, ERPB) [4] on asettanut tavoitteeksi, että euroalueella on mahdollista toteuttaa reaaliaikaisia SEPA-tilisiirtoon pohjautuvia maksuja vuorokauden ajankohdasta ja päivästä riippumatta viimeistään marraskuusta 2017 lähtien. Reaaliaikaisuuden tarve maksamisessa korostuu erityisesti henkilöltä henkilölle toteutettavissa maksutapahtumissa kuten vaikkapa ravintolalaskun jakamisessa kaveriporukan kesken. Näihin tilanteisiin reaaliaikainen tiilisiirtopohjainen maksutapa voi tarjota toimivan ratkaisun.

Lähimaksamisen (Near Field Communication eli NFC-teknologia), QR-koodien (Quick Response) ja muiden vastaavien ratkaisuiden yleistyminen tukee mobiilisti suoritettavaa maksamista paikan päällä. Tämä herättää kysymyksen siitä, voisiko näitä ratkaisuja korttimaksamisen lisäksi hyödyntää laajemmin myös muiden maksuinstrumenttien käyttämiseen? Esimerkiksi kauppiaan

näkökulmasta tilisiirron vastaanottaminen suoraan asiakkaalta voi olla korttimaksamista edullisempi vaihtoehto siirtohinta-asetuksen määrittämistä hintakatoista huolimatta. Pankki tai jokin muu palveluntarjoaja voisi tarjota kuluttajalle maksun toteutusvaiheessa myös luottoa nykyisten luottokorttien tavoin.

Maksamisessa pätee vahva historiariippuvuus, ja suuret muutokset vaativat yleensä aikansa toteutuakseen. Korttimaksaminen on ollut ja – yllä kuvatuista muutosajureista huolimatta – todennäköisesti säilyy lähitulevaisuudessakin ainoana aidosti globaalina ja kattavana maksutapana. Lisäksi valtaosa maksuinnovaatioista on tähän mennessä rakennettu nimenomaan kortti-infrastruktuurin päälle, ja siirtohinta-asetuksen mukanaan tuoma mahdollinen kortin vuosi-/kuukausimaksujen nousu jäänee asiakkaan näkökulmasta marginaaliseksi. Maksupalvelujen tarjoajat myös kehittävät korttimaksamista jatkuvasti yhä paremmin vastaamaan kuluttajien muuttuvia tarpeita. Esimerkkejä tästä kehityksestä ovat mm. mobiilimaksamista ja verkkokauppaa varten luodut digitaaliset lompakot, virtuaalikortit ja checkout-palvelut.

Maksamisen markkinat ovat murroksessa: palveluntarjoajien välinen kilpailu kiristyy ja maksutapoja kehitetään entistä kuluttajaystävällisempään suuntaan. Lainsäädännölliset uudistukset ja teknologiakehitys voivat edesauttaa muiden maksuinstrumenttien, erityisesti tilisiirtojen, käyttöä tulevaisuudessa nykyistä laajemmin korttimaksamisen rinnalla arkipäiväisissä maksutilanteissamme. Tulevina vuosina näemme, millä tavoin edellä mainitut muutosajurit lopulta muovaavat maksamisen pelikenttää ja miten nämä muutokset heijastuvat tulevaisuuden maksuliiketilastoihin.

Asiasanat

korttimaksaminen, lähimaksu